

KOVÁCS ISTVÁN
Ágyúöntők földje

*Körülállják nézik nézik,
ezer éve, ezer évig
mesemondók, ágyúöntők
világjárók és fadóntók
(Farkas Árpád: Szikvizekkel, fenyvesekkel)*

*Hegyek gőzölögnek,
kisült kenyerei
a földnek,
héjukra fenyőket
hintett a szél
s legelőket.*

*Hold parázslík
a lármafától
forró hegytetőn.
Riadt patakok
vetik magukat
a völgybe.
Az ember meghal,
ha elmenekül:
szemébe
égő gyanta csöppen,
arcát
a vízre hajtja,
öklét
borvíz-rozsdás kövekbe csapja,
s eltűnik
egy forrásnak kivájt
fatörzsben.*

*Hajnalban
fölszáll a hamu
az esztenák előtti tűzhelyekről...
Bálványfaragó ősök
járják a mezőt...
ÓVJA ÉLETED FÖLD!
ÓVJA ÉLETED A VÍZ!
ÓVJA ÉLETED A NAP!
izzó szemünk
az ég-re-dőlt kapuk
léc-szempillái alatt.
Itt születnek a balladák,
hősök,
akik országrontó seregek elé
döfik kardjukat.
A hitet megőrzők,
ha ágyúba öntik is
harangjukat.
Mert szent ez a föld,
a folyó,
hegyek ölébe ejtett glóriában:
a tó,
templom falán a király,
s a nép,
az örökzöld-nyelvű,
életadó.*

Virrasztás egy altemplomban

*Az altemplom boltíveinek mélyén,
hol négyrét görnyednek az oszlopok,
a kelő nap bezúz fényöklével
egy ólmos álomüvegablakot.*

*Színes cserepei szerteszállnak,
mint tarka lángok, torzó csillagok,
s beleremegnek a hold-rozettás
éjszakán túlra vándorló vakok.*

*Nyisd ki kapud, a magadba-zártat...
Hagyd imádkozni a zarándokot.
A kerengőben eltűnődve szállnak
a fénylő gregorián dallamok.*

Évszakváltások

Izzadt földön, mint iránytűk remegnek
az egymásra hajló elfáradt utak,
s míg a búza-nyárból a szemek elperegnék
összé növesztik mágnes-árnyukat.

Miért mutat szerte-szét irányuk?
mit kötöznek az erővonalak?
mért remegnek, mint elernyedő ágyúk?
az egymást taszító telek és nyarak.

Mint drótok tartják össze a cserépedény-földet
a hosszúság és szélesség-körök,
s az egymáshoz szorított, összetört földrészek
résein a tél kihömpölyög.

Fagy-aknákat hengerget az árja
messze közelgő tavaszok elé.
Évszakok – (az élet ár-apálya)
emelkednek múltó év-holdak felé.

Egymásra torlódott határok
robbannak szét, foltjain a nap,
a szélbe-ragadó, égszívó hullámok,
ha letépi őket dühösen a part:

A végtelenig nőni vágyó számok,
a csatornák, dús rácsaik alatt
az utakat dajkáló, ismeretlen árkok,
ha elönti őket a kátrány és iszap.

És beszappanozzák a hegyi legelőt
a sűrű esővel mászó fellegek,
hogy áthúzzák a hegyen az időt
a percek,
az örökké forgó csöpp propellerek.

Az ismeretlen katonák

Városok,
fényzsombékjai
a földrevert éjszakának.

Ezüstös jégzsinórok
pányvázák az Ūrt,
babérlevélnyi álmok
ízesítik a halált.
Éjfélkor
föltámadnak
az Ismeretlen Katonák.
Világgá mennek.
Oltja szomjukat aranyeső,
éhüket elveri aranyeső.
Koszorúik jeltelen számlapja
beszakad.

Az idő foszlányain át
fekete lovak vágatnak
a vasúti sorompóig:

várják a távozó vagonokat.

Szügyükben sírok mécsese piroslik.

Kultusz-évek

Mert ott ahol a gondolatnak
süllyesztői az égig érnek
jelszavak abroncsa marad csak
hogy karikázzon a kísértet

Idegek szögesdrótjain túl
a szemgödrök már betíporva
a Krisztus-tél vére kicsordul
a lánzsahahegyű cellasorra

(A legkisebb fiú aki
útra kész feltarisznyázva
várja hogy kisüljön a hit
hamujában a pogácsa)

A búzaszemek korgó csöndje
a csírák bomló jégzsinórja
büntetlen ott marad a földben
mint elszámolatlan bizonylat

Katyn fekete könyve

*Az ismeretlen tűzvészébe nyúlni
Ki merészel közülünk? S ki merészel
A csukott könyv leveles sűrűjében,
Ki mer kutatni?
(Pilinszky János: Introitusz)*

*A fekete könyvet,
ahol név és keresztnév
a szemfehérjék ravatalán.
A fekete könyvet,
ahol a számozatlan oldal
ezrek halotti maszkja,
szemfedője.*

*A fekete könyvet,
ha felnyitod,
nyaklánc
(és) málló bankjegy
(és) érckereszt
(és) megtért levelezőlap
(és) érdemrend-igazolvány
(és) széthasadt családi fénykép
(és) tört borotvapenge
(és)...
(és)...*

*hull ki lapjai közül
az urnaként
összedrótozott kezekbe...*

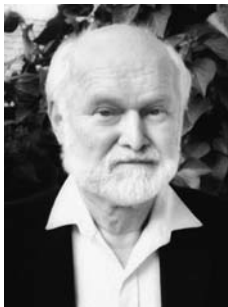
*A fekete könyvet,
ahol most és halálunk óráján
véres fűrészporral tömve
az életre éhes száj.*

Láttam

*(Lech Wałęsa nagygyűlése,
Krakkó,
1981.
június vége
szerda
délután)*

*Én csak néhány embert láttam,
őt meg őt is, de arctalan.
Engem is csupán annyi látott,
egy-két más ő, de arctalan.
Az emelvényen-látott látta,
kit ő meg ő arctalan látott,
s kiket én arctalan láttam,
látta az emelvényen-látott.*

*Benne százezer őt láttam,
s annyi az ő, ki benne látott.*

KOVÁCS ISTVÁN (1945. augusztus 19., Budapest) Az ELTE Bölcsészettudományi Karán történelem–lengyel szakon végzett, az Eötvös Kollégiumban lakott. Az MTA Történettudományi Intézetének főmunkatársa. Budapesten és Salföldön él. Többek között József Attila-díjjal (1984), a Lengyel Irodalmi Alap Fordítói Nagydíjával (1986), a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjével (1994), Kortárs-díjjal (1996), Déry Tibor-jutalommal (1999), Az Év Könyve-díjjal (1999) tüntették ki.

Kötetei: *Havon forgó ég* (versek, 1973), *Ördöglakat* (versek, 1982), *Így élt Bem József* (életrajz, 1983), *Vészet* (versek, 1985), *Hamuban csillagló gyémánt* (esszék, 1988), *A légió. A magyarországi lengyel légió története* (1989), *Ksiezyc twojej nieobecności* (válogatott versek, 1991), *Robogás a nyárba. Írások a lengyel filmről* (1992), *Együtt a szabadságért 1848–49. Wysocki tábornok emlékiratai* (1993), *A tér töredékei* (versek, 1995), „...Mindvégig veletek voltunk”. *Lengyelek a magyar szabadságharcban* (monográfia, 1998), *Világok töréspontján. Beszélgetések Ryszard Kapuscinskivel* (1998), *A gyermekkor tündöklése* (regény, 1998, 2006, lengyelül: *Lustro dziecinstwa*, 2002, bolgárul: *Szijányie na gyetsztvoto*, 2005), *Bem apó* (1999), *Polacy w węgierskiej Wiosnie Ludów 1848–1849*. (Varsó, 1999), *József Bem – bohater wiecznych nadziei* (Varsó, 2002), *Kézmozdulat a szürkületben* (versek, 2004), *Csoda a Visztulánál és a Balti-tengernél* (2006), *Az idő torkában* (válogatott versek, 2007), *A lengyel légió lexikona 1848–1849* (2007), „Egy a lengyel a magyarral”. *A szabadságharc ismeretlen lengyel hősei* (2008), *A barátság anatómiája (Írások a magyar–lengyel kapcsolatokról és a lengyel kultúráról) I–II.* (2007, 2009).